

Dejan Grba

Taryn Simon

Američki indeks skrivenog i nepoznatog

Severnoamerički identitet koji popularna kultura nudi većini neamerikanaca je uglavnom površan, izveštačen i prikazuje samo mali deo tog raznovrsnog i kompleksnog društva. Nekoliko novijih filmova koji Amerikanu tretiraju naturalistički, kao što su *Trefik* (Steven Soderbergh, 2000), *Sirijana* (Stephen Gaghan, 2005) ili *Nije ovo zemlja za starce* (Joel & Ethan Coen, 2007), tek blago odstupaju od ovog trenda. Savremena američka kultura je složena kombinacija brojnih mini i mikro kultura, a određena je mnoštvom istorijskih, geopolitičkih i mentalitetskih činilaca od kojih su verovatno najznačajniji avanturistički duh, preuzimljivost, pragmatizam, sklonost tehnologiji, otvorenost, jednostavnost i meritokratičnost, koji se iz evropske civilizacijske perspektive prepoznaju kao izraz svežine i mladosti.

Ipak, mnogi evropljani koji su posetili Sjedinjene Američke Države, čak i oni koji su тамо duže boravili, često zadržavaju stereotipno shvatanje i plitak doživljaj američke kulture. Kakve god bile frustracije na koje ukazuje ta arogancija, činjenica je da se, viđena bez predrasuda, američka kultura pokazuje ne samo kao raznovrsna i bogata, nego u mnogim slučajevima poseduje dozu energične autentičnosti superiornu mnogim evropskim tradicijama koje se umorno teturaju na svojoj dugoj istoriji. Za razliku od filmova i vizualizacija Wima Wendersa, knjiga *Amerika* Jeana Baudrillarda je jedna od ubedljivijih, mada romantičnih, evropskih studija Americane, kao i analiza američkih filmskih reditelja u knjizi *Pokretne slike* Gillesa Delezea.

Projekat *Američki indeks skrivenog i nepoznatog* (*An American Index of the Hidden and Unfamiliar*) umetnice Taryn Simon spada među najupečatljivije likovne prezentacije Americane u poslednjih trideset godina. On potvrđuje ideju da je ipak potreban Amerikanac da bi dao zanimljiv i uverljiv, saosećajan i istovremeno kritički presek američke kulture. Projekat obuhvata 64 table koje se sastoje od fotografije i konciznog pisanih komentara i bio je prikazan u njujorškom muzeju Whitney tokom proleća 2007 i u frankfurtskom Muzeju moderne umetnosti tokom zime 2007/2008 godine. Postoji i kompletan katalog u izdanju getingenskog Steidla iz 2007. Na nepretenciozan ali likovno elegantan način, fotografije prikazuju retke i malo poznate pojave koje se zahvaljujući pratećem tekstu mogu lako razumeti i povezati u širi kontekst američke kulture, društva, ekonomije, politike, ekologije itd. Prikazana mesta, ličnosti i predmeti pronađeni su umetničnim interdisciplinarnim istraživanjem, uglavnom su teško dostupni i zahtevaju posebne dozvole za pristup i snimanje.

Primeri obuhvataju depo za odlaganje i čuvanje nuklearnog otpada Sekretarijata za energetiku u Hanfordu, Washington, skladište novih dolarskih novčanica Biroa za graviru i štampu pri američkom Državnom rezoru u Washingtonu, D.C.; livnicu oružja kompanije Smith & Wesson u Springfieldu, Massachusetts; stalnu postavku američkih slikara obojenog polja (Color Field Painting) iz kolekcije Centralne obaveštajne agencije (CIA) u hodnicima komande u Langleyu, Virginia; kamp američke vojske za obuku u otporu savremenim tehnikama ispitivanja ratnih zarobljenika kod Wilkes Bara, Pensilvanya; mentalno retardiranog belog tigra Kenija u Zadužbini za selektivni uzgoj životinja u Eureka Springsu, Arkansas; komoru za krioprezervaciju

(tehniku zamrzavanja pacijenta neposredno posle kliničke smrti radi kasnijeg odmrzavanja i eventualne reanimacije) Krioničkog instituta u Clintonu, Michigan; centar za obradu infektivnog medicinskog otpada kompanije Sunitehc u Sun Walleyu, California; kontrolnu sobu za lansiranje balističkih nuklearnih raketa podmornice USS Nevada u Bangoru, Washington; salu za eksperimentalni uzgoj marihuane Nacionalnog centra za istraživanje prirodnog razvoja u Oxfordu, Mississippi; telo u kontrolisanom procesu raspada u Istraživačkom centru forenzičke antropologije u Noxvilleu, Tennessee; studio američke vojske za kompjutersku (VR) simulaciju gradskih borbi u Brooklynu, Massachusetts.

Superioran autorski pristup i perspektiva *Američkog indeksa...* zasnovani su na pažljivom izboru tema, na komentarima datim sa osećajem za meru i na izbegavanju banalnosti, ali i naivno-cinične regresije u bizarno i patetično svojstvene petoj generaciji američkih autora (kao što je, na primer, Harmony Corine) koji eksplorativno polje socijalno angažovanog filma. Da bi se uživalo u izuzetnoj i očaravajućoj ambivalentnoj atmosferi *Američkog indeksa skrivenog i nepoznatog* neophodno je, razume se, videti originalnu postavku ili katalog ovog projekta.

Politika, Kultura - Umetnost - Nauka br. 13/LII, 12 jul, str. 06-07, Beograd, 2008.